

Stanisław Frybes

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w okresie od września 1976 do września 1977 r.

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 12, 151-154

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Frybes

SPRAWOZDANIE

z działalności Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza
w okresie od września 1976 do września 1977 r.

Statutowy Zjazd Delegatów Oddziałów Towarzystwa, który odbył się w Rzeszowie we wrześniu 1976 r., musiał podjąć próbę rozwiązania bardzo trudnej sytuacji. 19 maja tego roku zmarł prof. Julian Krzyżanowski. Przez lat trzydzieści działalność Zarządu Głównego i Towarzystwa jako całości kształtowała się pod dominującym wpływem niezwykle osobowości swego Prezesa. Teraz należało znaleźć siły, aby działalność tę kontynuować i rozwijać.

Nie udało się, niestety, przekonać wieloletnich i niezwykle dla Towarzystwa zasłużonych wiceprezesów: prof. Edmunda Jankowskiego i prof. Eugeniusza Sawrymowicza by — pomimo nadmiaru zajęć i przeszkód zdrowotnych — zechcieli pozostać w Prezydium Zarządu Głównego. Konieczne stały się więc poważne zmiany we władzach Towarzystwa i to w niełatwym z innych względów momencie.

Towarzystwo, obok wielu uprawianych od lat form swej działalności, zaangażowało się niedawno w akcję o ogromnej doniosłości ale zarazem trudną i odpowiedzialną. We współpracy z Ministerstwem Oświaty i jego instytucjami nad przygotowaniem koncepcji, programów, w przyszłości także podręczników i innych pomocy dla zreformowanej szkoły średniej. Sejmik Polonistyczny w Piotrkowie, współorganizowany przez Towarzystwo (ostatnie spotkanie publiczne, na którym wystąpi prof. Krzyżanowski) był próbą wspólnej debaty władz politycznych i oświatowych, środowiska nauczycielskiego i uniwersyteckiego nad kształtem kultury językowej i literackiej przyszłych pokoleń mieszkańców naszego kraju. Tę zapowiadającą się jako płodną debatę i współpracę należy kontynuować.

Równocześnie jednak w rozwijającej się szybko działalności Towarzystwa dały o sobie znać dotkliwe problemy i trudności występujące i sygnalizowane od dawna. To stowarzyszenie społeczno-naukowe polonistów, a więc najliczniejszej u nas grupy nauczycieli szkolnych i uniwersyteckich, szczycące się blisko stuletnią tradycją i wysoko ocenionymi aktualnymi rezultatami działalności, boryka się od lat z że-

nującymi niedostatkami finansowymi, etatowymi, lokalowymi. Trudności te trzeba, choćby stopniowo, przezwyciężyć.

Wybrany na Zjeździe w Rzeszowie Zarząd Główny ukonstytuował się w dniu 12 października 1976 r. w sposób następujący:

Prezydium:

Prezes — Prof. dr Mieczysław Klimowicz
Wiceprezesi — Prof. dr Zofia Stefanowska
— Doc. dr Stanisław Frybes
Sekretarz — Dr Ryszard Wojciechowski
Skarbnik — Mgr Maria Bokszczanin

W skład Prezydium Zarządu Głównego zgodzili się wejść ponadto: prof. dr Zdzisław Libera (opiekujący się akcją odczytową), doc. Stanisław Frycie (współpraca z Ministerstwem Oświaty i Wychowania), dr Maria Grabowska (sprawy wydawnicze), dr Stanisław Makowski (sprawy nowych Oddziałów Towarzystwa). Do stałej współpracy z Prezydium zaproszono dr Barbarę Krydę.

Członkowie Zarządu Głównego:

Mgr Paweł Bagiński
Prof. dr Andrzej Bukowski
Doc. dr Zbigniew Goliński
Doc. dr Ryszard Górski
Prof. dr Janina Kulczycka-Saloni
Prof. dr Ireneusz Opacki
Prof. dr Eugeniusz Sawrymowicz
Mgr Czesława Szetela
Dr Stanisław Świrko
Dr Kasper Świerzowski
Prof. dr Czesław Zgorzelski

Główna Komisja Rewizyjna:

Prof. dr Maria Straszewska
Doc. dr Barbara Kocówna
Mgr Andrzej Kozłowski

Sąd Honorowy:

Dr Szczepan Wacek
Doc. dr Izabela Lewańska
Mgr Leszek Kamiński

Tok pracy Prezydium zorganizowano w sposób następujący. Wąskie Prezydium (wiceprezesi, sekretarze, skarbnik) załatwiało na cotygodniowych zebraniach sprawy bieżące. Comiesięczne spotkania pełnego Prezydium poświęcone zostały kolejno przede wszystkim przedyskutowaniu ważnych zadań Towarzystwa: akcji odczytowej, wydawniczej, sytuacji Oddziałów i inicjatywom tworzenia nowych, sytuacji finansowej, projektom powołania sekcji dydaktycznej, koncepcji prac nad historią Towarzystwa w stulecie jego założenia.

Powielone wyciągi ze sprawozdań z comiesięcznych zebrań Prezydium przesyłano do wszystkich Oddziałów, aby je informować o pracach Zarządu Głównego i wciągać do prowadzonych na tych zebraniach dyskusji.

Stan zaawansowania wszystkich prowadzonych prac oraz perspektywy dalszej działalności przedstawiono i przedyskutowano na plenarnym zebraniu Zarządu

Głównego w dniu 31 maja 1977 r. oraz na Naradzie Prezesów Oddziałów w Częstochowie w dniu 18 września 1977 r. (por. sprawozdanie z Narady Prezesów). W wypowiedziach prezesa Towarzystwa prof. Klimowicza i innych członków Zarządu Głównego, w głosach prezesów Oddziałów zarysowały się zasadnicze założenia przyświecające akcjom odczytowym i sesjom naukowym oraz popularnonaukowym, pracom badawczym i wydawniczym oraz pozostałym przedsięwzięciom Towarzystwa.

Postulowano, aby pracy Zarządu Głównego i zarządów Oddziałów, a także działalności wszystkich naszych członków towarzyszyła świadomość kontynuacji i świadomość ukierunkowanego uczestnictwa, tzn. pojęcie tej działalności jako kolejnego ogniwa prac prowadzonych i dających istotne rezultaty od wielu dziesięcioleci, a zarazem jako elementu rzeczywistości społecznej i kulturalnej, która kształtuje się w naszych oczach i przy naszym współdziałaniu i za którą wszyscy jesteśmy współodpowiedzialni. Taka świadomość wyznacza wspólny kierunek różnym, podejmowanym przez Towarzystwo akcjom i pomaga w określeniu swego własnego miejsca i własnych zadań oraz w ustaleniu długofalowych planów i partnerskiej, stałej a nie tylko okazjonalnej albo wyłącznie „usługowej” współpracy ze szkolnictwem i władzami szkolnymi, z instytutami PAN, z pokrewnymi nam instytucjami naukowymi i kulturalnymi.

Rzecz jasna, że hierarchia zadań oraz sposobów działania wygląda niejednakowo w poszczególnych Oddziałach Towarzystwa. Zależą one przecież w dużej mierze od warunków, potrzeb i możliwości miejscowych, od inicjatywy i energii poszczególnych zarządów. Tę odmienność i prawo do niej Zarząd Główny pragnie nadal jak najpełniej rozumieć, doceniać i uszanować. Nie zmienia to jednak faktu, że wszyscy znajdujemy się we wspólnej sytuacji historycznej wobec określonych potrzeb społecznych.

Sytuacja dzisiejsza Towarzystwa uzależniona jest, jak zawsze, od wielu czynników, spośród których wymieniano kilka. A więc od tego, jak kształtuje się struktura i skład naszego Towarzystwa i zakres możliwości przewidzianych dla instytucji tego typu w organizacji życia naukowego w Polsce. Ale zarazem od miejsca i roli literatury w kulturze współczesnej oraz współczesnych tendencji rozwojowych literatury. A także miejsca literatury w aktualnych i przyszłych programach szkolnych i uniwersyteckich. Od prądów we współczesnej nauce o literaturze.

Prace Towarzystwa tradycyjnie związane były z kilkoma dziedzinami życia polonistycznego. Stanowiło ono płaszczyznę dyskusji, wymiany i konfrontacji, twórczych poszukiwań naukowych. Łączyło polonistów pracujących w szkolnictwie i placówkach uniwersyteckich. Pobudzało inicjatywy badawcze i edytorskie lokalnych środowisk humanistycznych. Umożliwiała popularyzację wiedzy literackiej i humanistycznej wśród najszerszych kręgów społeczeństwa. Dlatego, próbując określić treści i formy działania Towarzystwa, trzeba mieć na uwadze aktualne postulaty w tych zakresach.

W ciągu ubiegłego roku Prezydium Zarządu Głównego podjęło próby pogłębienia współpracy z Zarządami Oddziałów w kształtowaniu działalności Towarzystwa. Informując o dyskusjach na ten temat na zebraniach Zarządu Głównego zachęcano do kontynuowania tych dyskusji w Oddziałach. Zapraszano Prezesów lub przedstawicieli Oddziałów do uczestnictwa w zebraniach Prezydium. Listę prelegentów i tematów odczytów ustalono na podstawie zgłoszeń i dezyderatów Oddziałów. Zarząd Główny współuczestniczył w organizowaniu przez Oddziały sesji naukowych i popularnonaukowych. Członkowie Zarządu Głównego brali udział w zebraniach sprawozdawczo-wyborczych Oddziałów. Zgodnie ze zgłoszonymi na Naradzie Prezesów w Częstochowie postulatami, przystąpiono do zorganizowania

cykli odczytowych: „Wybrane problemy metodologiczne”, „Rola i perspektywy badawcze poszczególnych epok dziejów literatury i kultury polskiej”, „Współczesne badania nad Mickiewiczem (popularyzacja i konfrontacje)”. Praca nad historią Towarzystwa, w stulecie jego założenia, zaprojektowana została jako wspólna akcja wszystkich Oddziałów.

Pomimo tych wysiłków i pomimo aktywności i doskonałej współpracy z Zarząd Głównym wielu Oddziałów, wspólną troską całego naszego Towarzystwa pozostaje brak aktywności niektórych jego placówek. W dyskusji na Naradzie w Częstochowie zwrócono uwagę na to, że Oddziały skupione wokół uniwersytetów nie zawsze dostrzegają możliwość otoczenia swą opieką naukową Oddziałów znajdujących się w miastach mniejszych, a zlokalizowanych w ich sąsiedztwie.

Dość nikła była, jak dotychczas, realizacja przez Oddziały propozycji zawartych w rozesłanej przez Zarząd Główny liście prelegentów i prelekcji. Być może przyczyniły się do tego sygnalizowane przez Zarząd Główny skromne możliwości finansowe. Możliwości te w końcu 1977 r. uległy jednak poprawie dzięki dodatkowej dotacji PAN, co umożliwiło sfinansowanie w 1977 r. wszystkich zaplanowanych odczytów, a także podniesienie za nie honorariów.

Polepszeniu uległa też sytuacja organizacyjna Biura Zarządu Głównego. Pracuje w nim obecnie obok kierowniczk sekretariatu mgr H. Kamińskiej p. Irena Quirini (na 1/4 etatu), która zajmuje się sprawami prowadzenia kartoteki członków Towarzystwa i archiwum. Księgowość prowadzi p. mgr Elżbieta Prus. Ta obsada biurowa pozwoliła na sprawne zorganizowanie zarówno bieżących prac administracyjnych i finansowych, jak też sukcesywne porządkowanie i udostępnianie materiałów archiwalnych oraz na prowadzenie instruktażu w zakresie rygorów organizacyjno-finansowych. Przedstawiciele Oddziałów mogą i powinni korzystać z tych możliwości.

Pod koniec I semestru 1977 r. działały 34 Oddziały Towarzystwa. Niestety, pomimo kilkakrotnego przypominania 13 Oddziałów nie nadeszło sprawozdania za II półrocze 1976 r. i 7 Oddziałów za I półrocze 1977 r. Według nadesłanych sprawozdań zorganizowano w okresie od 1 VIII 1976 do 30 VI 1977 269 odczytów oraz odbyło się 8 sesji, których Oddziały były organizatorami lub współorganizatorami, o następującej tematyce:

1. Literatura Gdańska i Ziemi Gdańskiej w latach 1945 - 1975 — Oddział Gdańsk;
2. Adolf Dygasiński — Oddział Kielce;
3. Literatura dla dzieci i młodzieży — Oddział Olsztyn;
4. Sesja poświęcona pamięci prof. prof.: W. Danka, J. Krzyżanowskiego, J. Z. Jakubowskiego i K. Wyki — Oddział Opole;
5. Z problemów polskiej poezji współczesnej — Oddział Pabianice;
6. W stulecie śmierci Aleksandra Fredry — Oddział Rzeszów (sesja ta została powtórzona w Stalowej Woli);
7. Dzieło literackie jako źródło historyczne — Oddział Słupsk;
8. Sesja poświęcona pamięci prof. Juliana Krzyżanowskiego — Oddział Warszawa.

Pomimo wskazanych wyżej braków i trudności działalność Towarzystwa wykazuje, zwłaszcza w niektórych Oddziałach, tendencje rozwojowe. Na Naradzie Prezesów Oddziałów w Częstochowie sformułowano postulaty dotyczące hierarchii zadań Towarzystwa w najbliższym okresie. Zarząd Główny postara się zrealizować je w toku bieżącej działalności, by podsumować je i wytyczyć nowe na Zjeździe Delegatów Oddziałów Towarzystwa, który odbędzie się we wrześniu 1978 r. w Łomży.